

In memoriam Gilbert De Smet

Gilbert De Smet, 1921-2003

Met professor Gilbert De Smet, geboren in Bevere (Oudenaarde) op 17 januari 1921 en overleden in Gent op 11 november 2003, verdwijnt een geleerde van internationale rang en faam, een dienstvaardig academicus en een overtuigd en geëngageerd Vlaming.

Gilbert De Smet behoorde tot de bekendste specialisten in de oudere Duitse taal- en letterkunde van zijn generatie. Hij studeerde in Gent en ging zich vervolgens met een Humboldt-beurs vervolmaken bij de beste germanisten van zijn tijd, in Bonn, Posen en Leipzig. Dat was in het oorlogsjaar 1942-1943, zeker niet het uitgelezen moment om als jonge Vlaming in Duitsland te gaan studeren. Politieke behoedzaamheid was niet De Smets handelsmerk, toen niet en later niet. Het belette niet dat de onverdachte Gentse ordinarius Robert Foncke zich na de oorlog over de doctorandus ontfermde en hem in 1951 liet promoveren met een proef-

schrift over de vertalingen van de Latijnse christelijke begrippen *pati* en *passio* in het oude Duits. De Smets groeiende faam in de germanistische wereld zorgde ervoor dat hij in 1956 zijn leraarsbaan in Ronse vaarwel kon zeggen en een benoeming kon aanvaarden op de leerstoel voor Duitse taalkunde aan de Katholieke Universiteit in Nijmegen. Hij zou er tien jaar blijven, tot hij in 1966 tot gewoon hoogleraar in de Duitse taalkunde werd benoemd aan de Rijksuniversiteit Gent. Zijn wetenschappelijke werk bleef ook verder nog gericht op de religieuze woordenschat van het oude Duits, waarop hij was gepromoveerd, maar verbreedde zich gaandeweg tot de historische lexicologie, de historische woordgeografie, de Maaslandse taal en letterkunde van de 12de tot de 14de eeuw, met daarbij centraal de figuur van Veldeke, de linguïstische en literaire wisselwerkingen tussen het Nederlandse en het Duitse resp. Nederduitse taalgebied, met als kroon op het werk de nog vrij recente publicatie van het middeleeuwse Madelgijs-epos, een imposant voorbeeld van *teamwork* bij de ontsluiting van een tot dan onuitgegeven middelnederlands-middelhoogduitse tekst van een onbekend dichter in 23.000 verzen.

De Smet was een wetenschapper van het zuiverste keraat, wiens verdiensten als zodanig ondermeer werden geëerd met gasthoogleraarschappen in Keulen en, al in 1972, met een eredoctoraat van de universiteit van Göteborg, maar hij was tegelijk een overtuigd flamingant, die in de traditie van een Hoffmann von Fallersleben of een Pater Van Mierlo zich verheugde wanneer hij al vorsend kon bijdragen aan de ontsluiting en de uitstraling van een stuk van ons cultuurhistorisch patrimonium. Met die puur academische arbeid alleen stelde hij zich evenwel niet tevreden. Zijn prestige in Duitsland zorgde ervoor dat hij in zijn gouden jaren geraadpleegd werd over de bezetting van vrijwel alle lectoraten Nederlands aan Duitse universiteiten; dankzij hem kreeg meer dan één jonge Vlaamse geleerde aldus de kans om zich gedurende een aantal jaren in te leven in het wetenschappelijke bedrijf in een Duitse academische context. Met zijn Hamburgse collega Walther Niekerken en later met zijn Leuven-Münsterse collega Jan Goossens organiseerde hij Nederduitse studieweken, waarop studenten uit Vlaanderen, Nederland en noordelijk Duitsland verbroederden en elkaar leerden waarderen. Voor het geheel van zijn wetenschappelijke arbeid én zijn rol als cultureel bemiddelaar tussen het Nederlandse en het Duitse taalgebied kreeg hij dan ook zeer terecht het *Bundesverdienstkreuz 1. Klasse* en, in 1986, de prestigieuze Joost van den Vondelprijs van de Stiftung F.V.S. in Hamburg. In 1980 werd hij bovendien verkozen tot lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten; voor deze instelling verzorgde hij de uitgave van de delen 10 tot 15 van het *Nationaal Biografisch Woordenboek*, een taak die hij opvatte als een eminente dienst aan de gemeenschap waarmee hij zich in heden en verleden verbonden wist.

Maar nog op een ander, zichtbaarder terrein trad hij op het voorplan. Hij werd, na de betreurde Pauls Daels, voorzitter van de door Jozef Goossenaerts gestichte Vereniging voor Wetenschap, en leidde als redactiesecretaris van 1968 tot 1994 het tijdschrift *Wetenschappelijke Tijdingen*, dat onder zijn bestuur, in 1981, werd uitgebouwd tot een orgaan voor de studie van de Vlaamse beweging. Toen hij, vanwege zijn vorderende leeftijd, de dagelijkse redactionele én administratieve leiding ervan uit handen moest geven, bleef hij als lid van de redactieraad met kritische en vaak polemische aandacht de evolutie van zijn geesteskind volgen. En als die hem niet zinde, zegde hij daar, zoals het zijn gewoonte was, recht voor de raap zijn mening over.

Aan een lang, werkzaam en vruchtbaar leven is thans een einde gekomen. Ook binnen de kring van *Wetenschappelijke tijdingen* – redactie én lezers – zal zijn nagedachtenis nog lang in ere worden gehouden.

NAMENS DE REDACTIE,
LUDO SIMONS